

Ong. 76 personen aanwezig

1. Opening, welkom en voorstellen

F. Broersen opent de bijeenkomst met woorden van welkom. Er is een eerdere bijeenkomst geweest voor de parochianen in het kader van het proces van parochie-opbouw. Deze avond is iets anders van karakter vanwege de aanwezigheid van vicaris-generaal Van Deelen en mevr. De Jong, die namens het bisdom aanwezig zijn om de parochianen te horen over het voorgenomen besluit om de H. Hartkerk aan de eredienst te onttrekken. Dat betekent een update in de ontwikkelingen. Vicaris Van Deelen zal een toelichting geven op het proces tot onttrekking aan de eredienst. Daarna is er gelegenheid tot het stellen van vragen en het maken van opmerkingen.

2. Openingsgebed

Pastoor Bosma gaat voor in gebed.

3. Toelichting huidige stand van zaken

Namens het parochiebestuur geeft K. de Jonghe een toelichting.

Zoals aangekondigd tijdens de informatieavond is het parochiebestuur zich, samen met het bisdom, aan het oriënteren op mogelijke herontwikkelingen van twee kerkgebouwen. Een herontwikkelingstraject duurt lang, zeker in het geval van een gemeentelijk of rijksmonument. Daarnaast willen we geen leegstand tussen de onttrekking aan de eredienst en de start van een verbouwing. We hebben een architect en ontwikkelaar gevraagd met ons mee te denken over mogelijke functies van de kerkgebouwen. In beginsel zijn de mogelijke functies wonen, zorg of maatschappelijk/commercieel. Deze functies hebben zo hun eigen eisen aan het gebouw wat betreft indeling, daglicht, parkeernormen en vele andere kenmerken. Een aantal schetsen zijn gemaakt om mogelijke gebruikers te interesseren. Uiteindelijk zal een gemeente een vergunning moeten verlenen aan een nieuwe functie en de aanpassingen aan het gebouw. We zijn dan ook in gesprek met de gemeente Lisse en Noordwijk om ook hun gebiedsvisies in de plannen mee te nemen. Zoals u ziet, is het een ingewikkelde puzzel. De zoektocht naar een nieuwe gebruiker is niet gebaat bij een publiek debat, we zullen ons dan ook tijdens de zoektocht op de achtergrond houden. Wanneer er zicht is op een functie, ontwerp en gebruiker zullen we ons zeker melden bij u als parochianen. In de tussentijd staan we open voor constructieve adviezen.

K. de Jonghe verwacht dat het parochiebestuur in juli de akte kan laten passeren van de verkoop van het parochiehuis en de grond ernaast.

4. Toelichting procedure onttrekken aan de eredienst

Vicaris Van Deelen geeft een toelichting op de noodzaak tot onttrekking aan de eredienst en op de canonieke procedure die moet worden gevolgd.

Petrus spreekt in één van zijn brieven over de kerk als *gemeenschap van levende stenen* (1 Petr. 2, 5). En Paulus schrijft aan de christenen in Efese: *U bent medeburgers van de heiligen, huisgenoten van God, gebouwd op het fundament van de apostelen, terwijl de sluitsteen Christus Jezus zelf is, die het hele bouwwerk in zijn voegen houdt* (Ef. 2, 19-21). Het bouwwerk, de medeburgers, de levende stenen, dat zijn dus de gelovigen, de volgelingen van Jezus. Dat is niet direct het kerkgebouw, hoe mooi en dierbaar ook. Vanavond zijn wij hier in deze kerk bij elkaar omdat er een voorgenomen besluit ligt om dit kerkgebouw aan de eredienst te onttrekken. Er is al eerder met u over gesproken, de vicevoorzitter van het parochiebestuur, F. Broersen, en de heer K. de Jonghe van het parochiebestuur hebben er net over verteld.

Een kerk sluiten - aan de eredienst onttrekken heet dat officieel - is altijd een verdrietig en pijnlijk gebeuren. Ook al gaat het in het beeld van de kerk dat Petrus en Paulus schetsen in eerste instantie niet om het kerkgebouw als zodanig, het is wel ons gelovige huis en thuis geworden en een herkenningspunt in de gemeenschap van De Zilk. Er is gevierd, gedoopt, getrouwd, en begraven, en wat al niet. Een kerk - moeten - sluiten raakt ons allemaal in ons hart, in onze ziel: de kerkgangers, het parochiebestuur en pastoraal team, ons in het bisdom kantoor. Wij doen dit niet omdat wij dat zo graag willen. Maar de ontwikkelingen in kerk en samenleving maken het wel dringend noodzakelijk om keuzen te maken. We kunnen niet doen of er niets aan de hand is want dat is er wel!

In december 2022 werd in een rapport van het Centraal Bureau voor de Statistiek vastgesteld dat nu bijna 60% van de mensen in Nederland zich niet (meer) tot een kerkelijke gezindte of levensbeschouwelijke groepering rekent. Bij de overblijvende 40% zitten ook de Moslims, Hindoes en anderen. Onlangs werd bekend dat de afkalving van christenen wat lijkt te stabiliseren (laatste rapport van het CBS), en dat zien wij soms ook wel in de parochies en geloofsgemeenschappen. Soms toch weer een paar jonge onbekende gezichten. Maar het is bij lange na niet genoeg om de terugloop te stoppen, en om het tekort aan mensen en middelen voldoende te vullen. Hoe wij het ook wenden of keren, christenen zijn in ons land dus echt een minderheid geworden van vooral ouderen. En maar een klein deel daarvan is nog direct betrokken bij de kerk.

We zien duidelijk wat dat overal voor gevolgen heeft in de parochies in ons bisdom:

- 1) Afgenomen kerkbezoek, wat door corona nog eens extra is versterkt;
- 2) Enorme afname van de sacramenten van doop, eerste heilige communie, vormsel en huwelijk;
- 3) Vergrijzing bij de kerkgangers, maar ook bij de vrijwilligers. Het vinden van nieuwe vrijwilligers is moeilijk, zo niet onmogelijk;
- 4) In veel parochies een zorgelijke financiële situatie;
- 5) Gebouwen die veel en kostbaar onderhoud vragen;
- 6) En - niet het minste - en heel beperkt pastoraal team, dat niet groter zal worden.

We moeten eerlijk zijn - het is ons vaak niet of maar beperkt gelukt om kerkbetrokkenheid door te geven aan de nieuwe generaties. Ook in onze eigen families en vriendenkring. Er is dus echt wat aan de hand en pijnlijke beslissingen zijn nodig. Want wij zitten enerzijds in een véél te ruime jas, anderzijds in een véél te krappe. Te ruim als het gaat over het aantal; kerkgebouwen, de zitplaatsen en het beperkte liturgisch gebruik (waar de kerk als gewijde ruimte voor bedoeld is). Te krap als het gaat over mensen (kerkgangers, vrijwilligers, bestuurskracht, pastoraal team) en middelen, met name de financiën (geen houdbaar en verantwoord tekort in de parochie). Onze situatie vraagt van ons geloof in de Heer van de kerk, en de moed om de maatregelen te nemen die nodig zijn. Opdat - en DAAR gaat het om - wij zo vitaal mogelijk als RK kerk in de samenleving aanwezig zullen kunnen blijven, vierend, lerend en dienend. Omwille van de toekomstige generaties. Er is voorafgegaan aan deze avond al door het bestuur met u gesproken over het voorgenomen besluit om deze kerk te sluiten. Bij die bijeenkomst, en vanavond bij de hoorzitting namens de bisschop, is het goed dat alle argumenten op tafel komen. Maar uiteindelijk moet de knoop worden doorgemaakt. Dat is verdrietig en altijd pijnlijk. Maar doen alsof er iets aan de hand is kan niet meer. Onze jas is véél te ruim en tegelijk véél te krap. Zo reëel moeten we wel zijn.

Hoe gaat aan de eredienst onttrekken in zijn werk? De canonieke procedure is als volgt:

- (1) Er is een voorgenomen besluit door parochiebestuur, waarover de parochianen zijn geïnformeerd. Het bestuur heeft nu de bisschop gevraagd om de volgende stap te zetten. Dat is:
- (2) De hoorzitting van vanavond vanuit bisdom, waarvoor ik als vicaris-generaal en mevrouw De Jong in uw midden zijn. Van deze ontmoeting wordt een verslag gemaakt dat aan de bisschop wordt voorgelegd.

(3) Daarna zal de bisschop zijn principebesluit nemen, dat hij voorlegt aan de Priesterraad en het Kathedraal Kapittel, zoals voorgeschreven is in het kerkelijk recht.

(4) Na hun advies neemt de bisschop een definitief besluit, dat hij meedeelt aan het parochiebestuur, mét het verzoek u - de parochianen - daarover te informeren. Dat gebeurt middels een decreet dat moet worden voorgelezen.

(5) Daarna wordt zorgvuldig een laatste viering gepland en vorm gegeven. Anders dan bij de wijding van een kerk is daar geen groot ritueel voor. Belangrijk is dat het een waardig afscheid is, waarbij aan het eind het Allerheiligste plechtig wordt uitgedragen.

Voor de goede orde, herbestemming van een gesloten kerk is wel een traject dat zo veel mogelijk parallel loopt aan het voorgenomen besluit tot onttrekking, maar is tegelijk ook een apart, tweede, traject. Daarbij gaat het altijd om een WAARDIGE herbestemming, die via een kettingbeding ook voor toekomstige kopers geldt. Vanavond zijn wij bij elkaar over de voorgenomen onttrekking aan de eredienst, niet over herbestemming.

Zo zijn wij dan onderweg als *levende stenen, medeburgers in het bouwwerk waarvan Christus Jezus zelf de hoeksteen is*. En waar mensen in Zijn Naam onderweg zijn, daar verzekert Jezus ons: *Weet, wel, Ik bén met je, alle dagen, tot aan de voleinding der tijden*". Die belofte hangt gelukkig niet af van het ene of het andere kerkgebouw. Maar onze weg vraagt wel om realiteitszin, om eensgezindheid, om vitaliteit en bovenal draagvlak. Opdat het evangelie blijft klinken, vierend, lerend en dienend.

5. Gelegenheid tot het stellen van vragen

W. van Haaster vraagt hoe reëel het is om een kerk te verkopen. Kan deze niet beter teruggegeven worden aan de gemeenschap, bijvoorbeeld aan de woningbouwvereniging? Zo komt het kerkgebouw ten goede aan de gemeenschap en wordt er geen commerciële toestand van gemaakt.

Vic. Van Deelen zegt dat de opbrengst van de verkoop van de kerk in de parochie blijft en niet aan het bisdom toevalt (met uitzondering van de afdracht van 10%). Het is niet mogelijk om dit specifiek voor De Zilk te bestemmen omdat De Zilk weliswaar een eigen gemeenschap is maar tegelijk deel uitmaakt van de Willibrordusparochie. We zijn samen kerk. Verkoop is nodig omdat de kerk de rekeningen moet betalen en niet meer alle gebouwen kan onderhouden. De kerk hoeft overigens niet per se aan de hoogste bieder te worden verkocht. Net als bij de onttrekking aan de eredienst het geval is, is ook voor het bepalen van de passende niet onwaardige herbestemming de toestemming van het bisdom nodig. Ook de mogelijkheden ter plaatse zijn bepalend voor de herbestemming.

K. Noordermeer merkt op dat de kerk een beschermd dorpsmonument is. Staat de gemeente daar garant voor?

F. Broersen antwoordt dat dat niet het geval is. Het kerkgebouw is gemeentelijk monument. Dat betekent dat de eigenaar gebonden is aan bepaalde regels en beperkingen in de manier waarop met het kerkgebouw wordt omgegaan. Dat speelt een rol in de herbestemming.

K. Noordermeer vraagt wat er gebeurt met de schatten van de kerk als besloten zou worden tot sloop, met eventueel behoud van een kleine kapel. Omdat het onze taak is om ons te bekommeren om de minsten der Mijnen zou het goed zijn als voor de herbestemming gedacht werd aan woningen voor jongeren of migranten.

F. Broersen antwoordt dat sloop niet het uitgangspunt is, ook niet voor de toren. De zorg voor het gebouw wordt de opgave voor de koper. De gemeente wil het kerkgebouw eveneens behouden. In geval van herbestemming moeten alle gewijde ornamenten uit de kerk worden gehaald en bewaard of elders een bestemming vinden, ook al is dat niet gemakkelijk. Een en ander op voorschrift van het bisdom, maar het parochiebestuur wil daar graag gevolg aan geven omdat het

kerkgebouw en de kerkschatten ons ter harte gaan. Zodra er meer informatie is over de herbestemming van de kerk, en dat zal altijd een waardige herbestemming zijn, dan worden de parochianen daarover geïnformeerd.

De heer Kalkers vraagt waar de vragen en suggesties naartoe kunnen na deze hooravond. Deze kunnen toegezonden worden aan het parochiebestuur, dat het naar het bisdom kan doorsturen ten behoeve van het dossier.

Mevr. M. den Daas vraagt waar de kapel, als die gerealiseerd kan worden, wordt gebouwd, omdat de grond met het gebouw wordt verkocht. Wat is ervoor nodig? Kunnen de gewijde ornamenten er een plaats krijgen? Er verdwijnt veel wat katholiek is, zoals ook Vogelenzang. Zij pleit voor het vestigen van een kapel in De Zilk, voor een katholieke plek ten behoeve van de mensen die in deze plek hebben geïnvesteerd.

Voorts merkt mevr. Den Daas op dat de focus ligt op de plaatsen waar nog een kerk is. Daarom zou er gezocht moeten worden naar mogelijkheden om de locaties zonder kerkgebouw erbij te betrekken. Dorpen blijven dorpen en er is meer samenhang nodig.

Ten derde zegt mevr. Den Daas dat het voor ouderen niet altijd mogelijk is om te reizen naar een ander dorp. Kan het parochiebestuur nadenken over vervoer, bijvoorbeeld in de vorm van een vraag-en-aanbod-lijst? En is het mogelijk om na de sluiting van de kerk elders in De Zilk de eucharistie te vieren, bijvoorbeeld in het dorps huis of als thuiskerk?

Vic.Van Deelen reageert. Het realiseren van een kapel kan meegenomen worden in het plan van de herbestemming. De wens van een eigen kapel klinkt vaker in processen van onttrekking aan de eredienst. Er ligt nu nog geen concreet plan, maar parochiebestuur en pastoraal team kunnen hierover nadenken.

Wat het vieren in de kapel of elders in de Zilk betreft, moet er rekening mee worden gehouden dat een kleiner pastoraal team ook betekent dat er minder altaren kunnen worden bediend. Dat is een van de factoren van kerksluiting.

Wat het vervoer betreft, dat is iets wat de gemeenschap zelf kan regelen. Gemeenschap betekent omzien naar elkaar, weet hebben van elkaar en elkaar kennen. Daar is geen pastoraal team of parochiebestuur voor nodig. Mevr. Den Daas is het daarmee eens, maar een lijst zou wel helpen. Pastoor Bosma geeft aan dat met hem kan worden overlegd, ook wat betreft het leggen van verbinding tussen de dorpen.

Vic.Van Deelen geeft nog aan dat er ook voor de gemeenschappen waar het kerkgebouw behouden blijft iets verandert. Zij moeten de mensen uit de andere gemeenschappen oprecht welkom heten in hun kerk. Dat kan bijvoorbeeld door enkele kerkschatten een plaats te geven. Alle suggesties en ideeën zijn welkom bij het parochiebestuur en het pastoraal team.

K. de Jonghe benadrukt dat de kapel in de plannen een onderdeel van de herbestemming is.

W. Ruigrok constateert dat de procedures lang duren. Hij spoort aan tot haast, want dat bespaart geld. Voorts vraagt hij naar de Jozefkerk in Hillegom. Een situatie zoals daar moet hier in De Zilk worden voorkomen.

Vic.Van Deelen zegt dat haastige spoed zelden goed is. De procedure vraagt nu eenmaal wat tijd, omdat het dossier door de bisschop moet worden voorgelegd aan de Priesterraad en aan het Kathedraal Kapittel. De hoorzitting is voor de zomer, zodat de gremia na de zomer kunnen worden gehoord. Bovendien moet er zicht zijn op een herbestemming opdat het kerkgebouw niet lange tijd leeg staat. Dat is niet goed voor het gebouw. Overigens betekent de datum van het besluit tot onttrekking niet per se ook de datum van de laatste viering. In het verleden is het niet altijd goed gegaan – daar is de Jozefkerk een voorbeeld van – maar daar hebben we lering uit getrokken. De stappen worden nu goed en in een verantwoord tempo gezet. Soms is het beter even te wachten, ook al kost dat geld.

P. Ruigrok had het gevoel dat de kerk al gesloten was. Hij kwam binnen, trof een verbouwing aan om van de kerk een muziektempel te maken, het H. Hartbeeld was weggehaald, het was ongelofelijk. Al heeft hij wel begrip voor het feit dat de kerk inkomsten nodig heeft.

F. Broersen geeft een toelichting. Hij waardeert het dat P. Ruigrok als gelovig christen het kerkgebouw als een Godshuis ervaart. De Stichting Hakuna Matata vraagt regelmatig, al enkele jaren, of het kerkgebouw mag worden gebruikt voor hun musical vanwege de ruimte en de akoestiek. Zij bouwen daartoe een podium in de kerk. Bij verzoeken als deze kijken parochiebestuur en pastoraal team of de inhoud verantwoord is. Als dat het geval is, wordt het tabernakel leeg gehaald en wordt het H. Hartbeeld verplaatst. Dat lijkt op een onttrekking aan de eredienst, maar het is maar tijdelijk. Zo wordt in de Agathakerk in Lisse om de twee jaar de Messiah uitgevoerd. Dat is succesvol, ook financieel. De parochie kent een huurreglement en de toetsing van de inhoud aan het geloof is daar een onderdeel van.

O. van Haasteren is de voorzitter van Stichting Hakuna Matata. Hij heeft begrip voor de reactie van de heer Ruigrok, maar vraagt ook aandacht voor de couleur locale van De Zilk. De kerk speelt een belangrijke rol in de gemeenschap, maar naast het beleven van het geloof hoort ook ruimte te zijn voor de couleur locale. Als er een kapel wordt gerealiseerd, zou het goed zijn als er ook ruimte was voor deze couleur locale.

Mevr. E. van Voorde noemt de onttrekking aan de eredienst jammer maar onvermijdelijk. Ze vindt het wel belangrijk dat het gebouw behouden blijft. Wie bepaalt de prijs? Het hoeft niet per se de hoofdprijs te zijn als dat betekent dat het gebouw behouden kan blijven.

Vic. Van Deelen zegt dat nooit alleen de prijs bepalend is voor het uiteindelijke plan. Het gaat om een combinatie van factoren en juist daarom gaan we niet altijd voor het hoogste bod. K. de Jonghe voegt eraan toe dat nog niet over een prijs is gesproken. Er wordt eerst, vanwege het onderhoud, gekeken naar mogelijke functies. Het kerkgebouw is een gemeentelijk monument en het onderhoud moet betaalbaar zijn. Bovendien willen we graag een kapel realiseren. De prijs is een factor die het parochiebestuur moet kunnen verantwoorden.

W. van Haaster gaat in op de kwestie van de Jozefkerk in Hillegom. Daar is een fout gemaakt, waardoor de kerk niet werd ontwikkeld en eruit werd gehaald. Dat mag niet weer gebeuren. Vic. Van Deelen benadrukt dat het om het totale complex gaat. Uit het verleden zijn lessen getrokken, waardoor parochie en bisdom er meer bovenop zitten.

Mevrouw Zethof zegt dat onze voorouders de kerk hebben opgebouwd met kwartjes en dubbeltjes. Dat geld gaat nu naar Rotterdam. Vic. Van Deelen benadrukt dat daar geen sprake van is. De bisschop besluit tot onttrekking aan de eredienst en het parochiebestuur maakt een plan voor de herbestemming van het kerkgebouw in afstemming met het bisdom, maar de opbrengst van de verkoop blijft in de parochie (minus de 10% afdracht aan het bisdom). De afdracht is bedoeld om het bisdom te helpen dragen en het bisdom geeft daar ook iets voor terug.

M. Hulsebosch zegt dat de kerk een gemeentelijk monument is. In hoeverre betreft dat ook de binnenkant? De status van gemeentelijk monument betreft alleen het exterieur en doorgaans niet het interieur, is het antwoord. M. Hulsebosch vraagt of de gemeente het gebouw niet kan kopen ten behoeve van de gemeenschap. F. Broersen denkt dat dat in principe mogelijk is, maar de gemeente had eerder niet veel geld over voor de restauratie van de toren. Er is contact met de gemeente, maar de gemeente is geen partij. De gemeente kijkt wel mee naar de herbestemming en eventuele noodzakelijke aanpassing. Het bisdom kijkt mee naar een passende herbestemming.

H. van Saasse vraagt hoe wordt omgegaan met de ondernemer die naast het parochiehuis zit. Dat terrein wordt herontwikkeld ten behoeve van woningbouw. K. de Jonghe zegt dat het

parochiebestuur geen projectontwikkelaar is. Dit is de verantwoordelijkheid van de komende partij, die vergunning moet aanvragen. De gebruikelijke inspraakprocedure zal worden doorlopen. O. van Haasteren voegt daaraan toe dat de nieuwe bewoners mogelijk zullen klagen over het klockgelui en het zicht op het kerkhof. Als het bisdom de herbestemming van het kerkgebouw naar de toekomst borgt, dan kan hier ook iets over worden vastgelegd. Vic.Van Deelen zegt dat het bisdom alleen iets zegt over de kerk als gewijde ruimte en niet over de ruimte eromheen. Hij constateert dat de vraag buiten de context van deze hoorzitting valt. F. Broersen zegt dat het parochiebestuur na de hoorzitting hierop aangesproken mag worden.

Vic.Van Deelen constateert dat iedereen heeft kunnen zeggen wat hij of zij heeft willen zeggen. Hij bedankt iedereen voor zijn/haar aanwezigheid en inbreng. Het verslag komt beschikbaar en wordt toegevoegd aan het dossier. Het kan desgewenst op de website van de parochie worden geplaatst. Eventuele 'nabranders' mogen aan het parochiebestuur worden toegezonden. Parochiebestuur en pastoraal team staan open voor suggesties om De Zilk te laten voelen als deel van de Willibrordusparochie.

6. Afsluiting met gebed

Pastoor Bosma sluit af met gebed.

7. Koffie en napraten

Er is gelegenheid tot napraten en informeel samenzijn.